Příloha C: Stupnice souboru DIALANG

Tato příloha popisuje DIALANG, soubor prostředků pro jazykové hodnocení, který je aplikací Společného evropského referenčního rámce určenou pro diagnostické účely. Pojednává především o popisných výrocích pro sebehodnocení, jež jsou součástí souboru, a o kalibrační studii, která byla v rámci vytváření souboru u těchto výroků provedena. Příloha obsahuje také dvě varianty popisné stupnice založené na Referenčním rámci, které slouží k předávání a vysvětlování diagnostikovaných výsledků studentům. Deskriptory byly v projektu DIALANG sestaveny do stupnic a uvedeny do souladu s úrovněmi Referenčního rámce metodou č. 12 (Raschův model), která je popsána v příloze A.

Projekt DIALANG

Systém hodnocení DIALANG

DIALANG je soubor vytvořený pro studenty, kteří si přejí získat diagnostické informace o stupni ovládání studovaného jazyka. Projekt DIALANG probíhá s finanční podporou Generálního ředitelství pro vzdělávání a kulturu Evropské komise (program SOCRATES, LINGUA D).

Součástí souboru jsou sebehodnotící výroky, jazykové testy a zpětnovazební informace, což vše je k dispozici ve čtrnácti evropských jazycích: v dánštině, holandštině, angličtině, finštině, francouzštině, němčině, řečtině, islandštině, irštině, italštině, norštině, portugalštině, španělštině a švédštině. DIALANG je zdarma rozesílán po internetu.

Hodnotící rámec souboru DIALANG a popisné stupnice sloužící k předávání výsledků jeho uživatelům vycházejí přímo ze Společného evropského referenčního rámce. Sebehodnotící výroky, s nimiž soubor pracuje, jsou také většinou převzaty z Referenčního rámce a v případě nutnosti uzpůsobeny tak, aby vyhovovaly specifickým potřebám souboru.

Účel souboru DIALANG

DIALANG je určen dospělým studentům, kteří si chtějí ověřit úroveň svého ovládání jazyka a přejí si zjistit, jaké mají přednosti a nedostatky. DIALANG studentům také poradí, jak své jazykové dovednosti zlepšit, a navíc se snaží podpořit jejich aktivní zájem o studium a ovládání jazyka. DIALANG nevydává oficiální certifikáty.

Soubor využívají především studenti, kteří studují jazyky individuálně nebo v rámci oficiálních jazykových kursů. Mohou z něj však v mnoha aspektech těžit i učitelé jazyků.

Proces hodnocení v souboru DIALANG

Proces hodnocení probíhá v následujících krocích:

1. Volba jazyka zadání testu (14 možností).
2. Registrace.
3. Volba testovaného jazyka (14 možností).
4. Vstupní test slovní zásoby.
5. Volba dovednosti (čtení, poslech, psaní, slovní zásoba, gramatika).
6. Sebehodnocení (pouze pro čtení, poslech a psaní).
7. DIALANG předběžně odhadne schopnosti studenta.
8. Zadání přiměřeně obtížného testu.
9. Zpětnovazební informace.

Student si nejprve vybere jazyk, v němž si přeje obdržet pokyny a zpětnovazební informace. Poté se registruje a je podroben vstupnímu testu, který mimo jiné odhadne rozsah jeho slovní zásoby. V další fázi si student zvolí dovednost, kterou si přeje otestovat, a než začne pracovat na přiděleném testu, je mu předložena řada sebehodnotících výroků, podle nichž sám zhodnotí své schopnosti. Tyto výroky se týkají testované dovednosti a student se u každého má rozhodnout, zda dokáže to, co výrok popisuje. Pro další dvě oblasti, které DIALANG hodnotí, tj. pro slovní zásobu a gramatiku, nejsou sebehodnotící výroky k dispozici, protože ve Společném referenčním rámci neexistují příslušné deskriptory. Spolu s výsledky testu se studenti dozví, odpovídá-li jejich odhad úrovně ovládání jazyka úrovni, která jim byla určena na základě výkonu v testu. O možných důvodech nesouladu mezi sebehodnocením a výsledky testu jsou uživatelé informováni ve vysvětlující části zpětnovazební informace.

Účel sebehodnocení v souboru DIALANG

Sebehodnotící výroky jsou v souboru DIALANG užívány ze dvou důvodů. Za prvé, provádět sebehodnocení je samo o sobě důležité a prospěšné. Sebehodnocení podporuje autonomní učení, umožňuje studentům lépe si proces učení organizovat a posiluje jejich uvědomělý přístup k učení.

Druhý důvod, proč DIALANG využívá sebehodnocení, je spíše technického rázu: soubor na základě výsledků sebehodnocení a vstupního testu rozsahu slovní zásoby předběžně odhadne schopnosti studenta, kterému pak zadá test, jehož obtížnost odhadnutým schopnostem nejlépe odpovídá.

Sebehodnotící stupnice v souboru DIALANG

Zdroj

Většina sebehodnotících stupnic používaných v souboru DIALANG byla převzata z anglické verze Referenčního rámce (verze 2, 1996). V tomto smyslu je tedy DIALANG přímou aplikací Rámce na oblast hodnocení.

Vývoj

Pracovní skupina zaměřená na sebehodnocení v souboru DIALANG [1] prostudovala všechny deskriptory Referenčního rámce a vybrala z nich podle svého soudu ty nejkonkrétnější, nejjasnější a nejjednodušší. V úvahu vzala i výsledky Northova (1996/2000) empirického zkoumání těchto výroků. Celkově bylo vybráno více než sto výroků pro dovednosti čtení, poslechu a psaní. Kromě toho skupina vybrala také deskriptory pro mluvení, protože však dovednost mluvení není v současné době součástí souboru DIALANG, nebyly deskriptory zahrnuty do níže popsané validační studie, a proto nefigurují ani v této příloze.

Ve formulaci výroků bylo změněno „dokáže" na „dokážu", protože výsledné výroky měly sloužit především pro sebehodnocení, nikoliv pro hodnocení učitelem. Některé výroky byly zjednodušeny, aby lépe vyhovovaly předpokládaným uživatelům, a tam, kde nebyl v Referenčním rámci k dispozici dostatek podkladů, bylo vytvořeno několik nových výroků (v tabulkách jsou vyznačeny kurzívou). Před schválením konečného znění všechny výroky zrevidovali a prověřili Dr. Brian North, autor deskriptorů v Referenčním rámci, a skupina čtyř odborníků na jazykovou výuku a testování.

Překlad

Protože DIALANG je vícejazyčný soubor, sebehodnotící výroky byly poté z angličtiny přeloženy do třinácti ostatních jazyků. Překlad probíhal podle předem schváleného postupu. Byly stanoveny směrnice pro překládání a upřesňování významu a nejdůležitějším kvalitativním hlediskem se stala srozumitelnost pro studenty. V první fázi přeložili výroky do každého z jazyků samostatně dva až tři odborníci, kteří poté společně prodiskutovali rozdíly mezi překlady a dohodli se na konečném znění. Překlad byl předán pracovní skupině pro sebehodnocení a jazykové znalosti jejích členů umožnily dodatečně srovnávacím způsobem ověřit kvalitu překladu v devíti jazycích. Skupina také kontaktovala překladatele, s nimiž prodiskutovala všechny sporné body jazykových formulací, a dohodla se na úpravách.

Kalibrace sebehodnotících výroků

V rámci projektu DIALANG proběhla zatím pouze jediná studie zaměřená na kalibraci sebehodnotících výroků. (Kalibrace je procedura, která statisticky stanovuje stupeň obtížnosti položek testu, výroků atd. a řadí je do stupnice). Kalibrace celého souboru testů proběhla na základě dat získaných od vzorku 304 respondentů, jimž byly zadány sebehodnotící výroky ve švédštině (pro 250 respondentů s tímto mateřským jazykem) nebo v angličtině, přičemž měla většina respondentů možnost nahlédnout i do finské verze. Respondenti absolvovali také řadu testů DIALANG ve finštině. [2]

---

[1] Členy skupiny byli Alex Teasdale (předseda), Neus Figureas, Ari Huhta, Fellyanka Kaftandjieva, Mats Oscarson a Sauli Takala.

[2] Studie proběhla v Centru aplikovaných jazykových studií na univerzitě v Jyväskylä, která byla koordinačním centrem projektu v letech 1996–1999. Studii vedla Pracovní skupina pro analýzu dat, jejímiž členy byli: Fellyanka Kaftandjieva (předsedkyně), Norman Verhelst, Sauli Takala, John de Jong a Timo Törmäkangas. Koordinačním centrem 2. fáze projektu DIALANG je Freie Universität v Berlíně.

Data byla analyzována prostřednictvím programu OPLM (Verhelst a kol. 1985, Verhelst a Glass 1995).[3] Výsledky analýzy byly velmi příznivé: přes 90 % výroků mohlo být zařazeno do stupnice (tj. „vyhovovaly" použitému statistickému modelu). Tři sebehodnotící stupnice sestavené na základě kalibrace kritérií byly velmi homogenní, o čemž svědčí vysoké indexy spolehlivosti (Crombachův koeficient alfa): 0,91 pro čtení, 0,93 pro poslech a 0,94 pro psaní.[4]

Podobné kalibrační studie řídící se postupem, který vypracovala Skupina pro analýzu dat, proběhnou i v rámci ostatních třinácti jazyků. Tyto studie ukáží, nakolik mají vynikající výsledky první studie obecnou platnost a zda jsou některé výroky pro sebehodnocení obecně vhodnější než jiné.

Ačkoliv byla zatím provedena pouze jediná kalibrační studie, je důležité si uvědomit, že tato studie potvrzuje více než kvalitu výlučně jedné jazykové verze sebehodnotících výroků souboru DIALANG. Důvodem je skutečnost, že většina studentů, kteří se studie zúčastnili, si mohla zvolit při vyplňování části zaměřené na sebehodnocení libovolnou ze tří jazykových verzí (švédskou, anglickou, finskou nebo i všechny současně), i když převážná většina pravděpodobně spoléhala na verzi švédskou. Díky pečlivému postupu při překládání můžeme bezpečně předpokládat, že sebehodnotící výroky jsou ve všech jazykových verzích do velké míry ekvivalentní – tento předpoklad bude samozřejmě testován v průběhu dalších kalibračních studií.

Další důkaz kvality sebehodnotících stupnic souboru DIALANG – a stupnic Referečního rámce – získala Dr. Kaftandjieva, když porovnala obtížnost kritérií zahrnutých do této studie s hodnotami, které pro stejná tvrzení obdržel North (1996/2000) v jiném kontextu. Zjištěná korelace byla velmi vysoká (0,83), po odstranění jednoho nestandardně se chovajícího kritéria dokonce 0,897.

Dokument C1 obsahuje 107 sebehodnotících výroků pro čtení, poslech a psaní, které úspěšně prošly kalibrační studií vycházející z finských dat. Výroky jsou v každé tabulce řazeny od nejméně obtížného k nejobtížnějšímu. Výroky, které nebyly převzaty z Rámce, jsou vyznačeny *kurzívou.*

Další stupnice souboru DIALANG založené na Společném evropském rámci

Kromě sebehodnotících výroků používá DIALANG dvě verze popisných stupnic založených na Referenčním rámci. Stupnice se týkají čtení, psaní a poslechu:

- stručnější verze doprovází výsledky testu,
- širší verze je součástí vyhodnocení a zpětnovazební informace s poradní funkcí.

---

[3] OPLM je rozšířením Raschova modelu, které umožňuje, aby jednotlivé položky měly různou rozlišovací hodnotu. Rozdíl mezi tímto a dvourozměrným modelem spočívá v tom, že rozlišovací parametry nejsou odhadovány, ale zadávány jako známé konstanty.

[4] Statistická shoda v rámci souborného modelu dat byla také dosti příznivá (p = 0,26). Statistická shoda kalibrace podle jednotlivých dovedností byla rovněž příznivá (p = 0,10 pro čtení, 0,84 pro psaní a 0,78 pro poslech).

Stručné stupnice

V souboru DIALANG slouží stručné souhrnné stupnice pro čtení, psaní a poslech k předávání výsledků testu. Výkon každého studenta je hodnocen podle úrovní stupnice Referenčního rámce (A1 až C2) a skóre je vysvětleno za pomoci těchto stupnic. Validita stupnic byla v kontextu souboru DIALANG ověřena tak, že 12 odborníků na požádání přiřadilo jednotlivé výroky k jednomu ze šesti stupňů a podle výsledných popisných stupnic pak tito odborníci přiřazovali jednotlivé položky testů systému DIALANG pro finský jazyk k úrovním ovládání Referenčního rámce. Stupnice vychází z tabulky č. 2 Referenčního rámce, deskriptory byly mírně přizpůsobeny stejně jako sebehodnotící výroky. Stručné souhrnné stupnice jsou uvedeny v dokumentu C2.

Zpětná vazba s poradní funkcí

Tato součást hodnotícího souboru užívá stupnice, které obsáhleji charakterizují úroveň ovládání jazyka v oblasti čtení, psaní a poslechu. Poskytuje uživatelům podrobnější informace o jejich obecných schopnostech na všech úrovních jazykových dovedností. Studenti mají mimo jiné možnost srovnat popis jimi dosažené úrovně s popisem úrovně předcházející a následující. Také tyto podrobnější stupnice jsou založeny na stupnicích z tabulky č. 2 Referenčního rámce, jednotlivé deskriptory však byly obšírněji rozvedeny na základě dalších částí dokumentu a s pomocí dalších zdrojů. Stupnice jsou uvedeny v dokumentu C3.

Čtenáři, kteří se zajímají o výsledky zde zmiňovaných empirických studií, se o nich mohou podrobněji informovat v publikaci Takaly a Kaftandjievové (v tisku) a další podrobnosti o souboru obecně a o zpětnovazební informaci, kterou poskytuje, naleznou v publikaci, kterou připravují Huhta, Luoma, Oscarson, Sajavaara, Takala a Teasdale.

Odkazy

Huhta, A., Luoma, S., Oscarson, M., Sjavaara, K., Takala, S. & Teasdale, A.: DIALANG – A Diagnostic Language Assessment System for Learners. In: Alderson, J. C. (ed.): *Case Studies of the Use of the Common European Framework*. Strasbourg, Council of Europe (v tisku).

North, B.: *The development of a common framework scale of language proficiency.* New York, Peter Lang 2000.

Takala, S., Kaftandjieva, F.: Council of Europe Scales of Language Proficiency: A Validation Study. In: Alderson, J. C. (ed.): *Case Studies of the Common European Framework*. Strasbourg, Council of Europe (v tisku).

Verhelst, N., Glass, C. & Verstralen, H.: *One-Parameter Logistic Model: OPLM*. Arnhem, CITO 1985.

Verhelst, N. & Glass, C.: The One-Parameter Logistic Model. In: Fisher, G. & Molenaar, I. (ed.): *Rasch Models: Foundations, Recent Developments and Applications*. New York, Springer-Verlag 1995. 215–237.

Dokument C1 Sebehodnotící výroky v souboru DIALANG

Stupeň Refer. rámce	*ČTENÍ*
A1	Rozumím v hrubých rysech jednoduchým textům informační povahy a jednoduchým popisům, obzvláště doprovázejí-li je pomocné ilustrace.
A1	Rozumím velmi krátkým jednoduchým textům, umím si dát do souvislostí známá jména, slova a základní fráze například s pomocí opětovného čtení částí textu.
A1	Dokážu porozumět jednoduchým psaným pokynům, obzvláště jsou-li doprovázeny ilustracemi.
A1	Poznám známá jména, slova a velmi jednoduché fráze obsažené v jednoduchých nápisech týkajících se nejběžnějších všedních situací.
A1	Rozumím krátkým jednoduchým sdělením, například textu na pohlednici.
A2	Rozumím krátkým jednoduchým textům, které obsahují nejběžnější slova a některé mezinárodně srozumitelné výrazy.
A2	Rozumím krátkým jednoduchým textům psaným běžným všedním jazykem.
A2	Rozumím krátkým jednoduchým textům, které se vztahují k mému zaměstnání.
A2	Dokážu vyhledat určitou informaci v běžném textovém útvaru, například v inzerátu, brožuře, jídelním lístku nebo jízdním řádu.
A2	Vyhledám určitou informaci v jednoduchém písemném útvaru, například v dopise, brožuře či v krátkém novinovém článku, který popisuje nějaké události.
A2	Rozumím krátkým jednoduchým osobním dopisům.
A2	Rozumím standardním rutinním dopisům a faxům na známá témata.
A2	Rozumím jednoduchým návodům na použití přístrojů každodenní běžné potřeby – například telefonního automatu.
A2	Rozumím běžným nápisům a upozorněním na veřejných místech, například na ulici, v restauraci, na nádraží a v zaměstnání.
B1	Rozumím nekomplikovaným textům souvisejícím s oblastmi mých zájmů.
B1	Dokážu podle potřeby vyhledat a pochopit obecné informace v běžném písemném útvaru, například v dopise, brožuře a krátkém oficiálním dokumentu.
B1	Dokážu vyhledat určitou informaci, kterou potřebuji ke splnění úkolu, v jednom dlouhém nebo v několika krátkých textech.
B1	Rozeznám důležité body v nekomplikovaných novinových článcích na známá témata.
B1	Dokážu rozpoznat hlavní závěry v jasně psaných polemických textech.
B1	Rozpoznám v textu obecný směr argumentace, ale mohou mi uniknout podrobnosti.
B1	Rozumím popisu událostí, pocitů a přání v osobních dopisech natolik, že si mohu dopisovat s přítelem či známým.
B1	Rozumím jasně psaným nekomplikovaným návodům na použití přístrojů.
B2	Dokážu číst korespondenci týkající se oblastí mých zájmů a snadno z ní pochopím to podstatné.
B2	Rozumím odborným článkům nesouvisejícím s mou prací za předpokladu, že si mohu ověřit terminologii ve slovníku.
B2	Dokážu dosti snadno číst nejrůznější druhy textů, a to různě rychle a různým způsobem v závislosti na účelu čtení a na typu textu.
B2	Při čtení využívám širokou pasivní slovní zásobu, někdy mám však potíže s méně běžnými slovy a frázemi.
B2	Dokážu rychle zjistit obsah a důležitost tiskových zpráv, článků a pojednání zabývajících se nejrůznějšími odbornými tématy a umím se rozhodnout, stojí-li za podrobnější prostudování.
B2	Rozumím článkům a zprávám, které pojednávají o problémech současnosti, v nichž pisatel zaujímá konkrétní postoje a stanoviska.
C1	Rozumím veškeré korespondenci s občasným použitím slovníku.
C1	Dokonale pochopím dlouhé složité pokyny, návod k obsluze nového přístroje nebo k novému pracovnímu postupu i mimo můj obor, mohu-li si opětovně přečíst jeho obtížné části.
C2	Chápu a dokážu interpretovat prakticky jakýkoli útvar psaného jazyka včetně abstraktních, složitě strukturovaných nebo značně hovorových literárních i neliterárních textů.

Stupeň Refer. rámce	*PSANÍ*
A1	Dokážu psát jednoduché vzkazy přátelům.
A1	Dokážu popsat své bydliště.
A1	Dokážu doplnit osobní údaje do formulářů.
A1	Umím napsat jednoduché izolované fráze a věty.
A1	Umím napsat krátký jednoduchý pozdrav na pohlednici.
A1	Dokážu s pomocí slovníku psát krátké dopisy a vzkazy.
A2	Dokážu stručně a v základních rysech popsat události a činnosti.
A2	Umím psát velmi jednoduché osobní dopisy vyjadřující poděkování či omluvu.
A2	Umím psát krátké jednoduché vzkazy týkající se záležitostí běžného života.
A2	Dokážu popsat své plány a záměry.
A2	Dokážu vysvětlit, co se mi na určité věci líbí nebo nelíbí.
A2	Dokážu popsat svou rodinu, životní podmínky, své vzdělání a současné nebo poslední zaměstnání.
A2	Umím popsat minulé události a osobní zážitky.
B1	Dokážu psát velmi stručné zprávy prezentující rutinní a faktické informace a zdůvodňující určité jednání či opatření.
B1	Umím v osobním dopise podrobně popsat události, své zážitky a pocity.
B1	Dokážu v základních rysech popsat nepředvídatelnou událost, například nehodu.
B1	Dokážu popsat své sny, naděje a cíle.
B1	Dokážu zapsat vzkaz obsahující žádost o informaci, popis problému atd.
B1	Umím popsat zápletku knihy nebo filmu a svůj názor na ni.
B1	Dokážu stručně zdůvodnit a vysvětlit názory, plány a činy.
B2	Dokážu zhodnotit různé myšlenky a možná řešení určitého problému.
B2	Umím vybrat a zpracovat informace a argumenty z několika zdrojů.
B2	Dokážu rozvinout a vést logickou polemiku.
B2	Dokážu spekulovat o příčinách, následcích a hypotetických situacích.
C1	Dokážu obsáhleji vysvětlit své stanovisko a podpořit ho vhodnými argumenty, důvody a příklady.
C1	Dokážu systematicky rozvinout polemiku s patřičným důrazem na důležité body a na prezentaci vhodných podpůrných detailů.
C1	Umím jasně a podrobně vysvětlit složité záležitosti.
(odhad C1)	*Obvykle dokážu psát bez pomoci slovníku.*
(odhad C1)	*Umím psát tak dobře, že nejde-li o něco důležitého, můj písemný projev nevyžaduje kontrolu.*
C2	Můj písemný projev má přiměřeně efektivní a logickou strukturu, která pomáhá čtenářům nalézt důležité body.
C2	Dokážu sepsat jasnou, hladce plynoucí komplexní zprávu, článek nebo esej a prezentovat v nich nějaký případ nebo kriticky hodnotit návrhy či literární díla.
(odhad C2)	*Umím psát tak dobře, že mé texty nemusí kontrolovat rodilý mluvčí.*
(odhad C2)	*Umím psát tak dobře, že mé texty nemohou podstatně vylepšit ani vyučující v kurzech psaní.*

Stupeň Refer. rámce	*POSLECH*
A1	V pomalé a opakované řeči rozumím běžným výrazům souvisejícím s jednoduchými a konkrétními každodenními potřebami.
A1	Dokážu chápat pomalou a pečlivě vyslovovanou řeč proloženou dlouhými pauzami, které mi umožňují uvědomit si význam řečeného.
A1	Rozumím otázkám a instrukcím a dokážu se řídit stručnými, jednoduchými, orientačními pokyny.
A1	Rozumím číslům, cenám a časovým údajům.
A2	Rozumím tolik, že mohu bez velkého úsilí vést jednoduchý rutinní rozhovor.
A2	Obvykle rozpoznám téma diskuse vedené pomalu a jasně v mé přítomnosti.
A2	Obvykle rozumím jasné standardní řeči o běžných záležitostech, ačkoli v reálné životní situaci budu pravděpodobně muset požádat o zopakování nebo přeformulování.
A2	Rozumím tolik, že se mohu vypořádat s konkrétními potřebami běžného života, řeč však musí být zřetelná a pomalá.
A2	Rozumím frázím a výrazům souvisejícím s neodkladnými potřebami.
A2	Zvládnu jednoduché zařizování v obchodě, na poště a v bance.
A2	Rozumím jednoduchým pokynům, jak se pěšky nebo veřejnou dopravou dostat z X do Y.
A2	Pochopím podstatu krátkých nahrávek, v nichž se hovoří o předvídatelných běžných záležitostech, je-li řeč zřetelná a pomalá.
A2	Dokážu vysledovat hlavní body televizních zpráv popisujících události, nehody atd., je-li komentář doplněn podpůrným vizuálním materiálem.
A2	Postřehnu hlavní smysl krátkých, zřetelných a jednoduchých oznámení a vzkazů.
B1	Dokážu z kontextu odhadnout význam příležitostných neznámých slov a porozumět smyslu věty, je-li diskutované téma známé.
B1	Obvykle chápu hlavní body delší diskuse probíhající v mé přítomnosti, je-li diskuse vedená zřetelným a standardním jazykem.
B1	Rozumím zřetelné řeči v běžné konverzaci, ačkoliv v reálné životní situaci občas musím požádat o zopakování určitých slov a frází.
B1	Rozumím nekomplikovaným konkrétním informacím, které se týkají běžných každodenních nebo s mou prací souvisejících záležitostí, chápu celkový smysl i specifické podrobnosti, řeč však musí být zřetelná a musí mít obvyklou výslovnost.
B1	Rozumím hlavním bodům zřetelné standardní řeči o známých záležitostech, které se pravidelně opakují.
B1	Dokážu sledovat přednášku související s mým oborem za předpokladu, že její předmět je mi známý a prezentace je přímočará a jasně strukturovaná.
B1	Rozumím jednoduchým technickým informacím, například návodu na použití běžného přístroje. Většinou chápu informativní obsah nahraného nebo vysílaného materiálu pojednávajícího o běžných záležitostech, je-li řeč relativně pomalá a zřetelná.
B1	Rozumím řadě filmů, v nichž je dějová linie do velké míry vyjádřena obrazem a jejichž zápletka je nekomplikovaná a řeč zřetelná.
B1	Dokážu pochopit hlavní body vysílaných pořadů na běžná témata a témata, o něž se zajímám, je-li jejich řeč relativně pomalá a zřetelná.

Stupeň Refer. rámce	*POSLECH (pokračování)*
B2	Dokonale rozumím tomu, co je mi řečeno standardním mluveným jazykem, a to i v hlučnějším prostředí.
B2	Rozumím standardní řeči, živé i vysílané, pojednávající o běžných i méně běžných záležitostech osobního, akademického a pracovního života.
B2	Rozumím hlavním myšlenkám složité řeči na konkrétní i abstraktní téma, je-li pronášena standardním jazykem, včetně technické diskuse související s mým oborem.
B2	Dokážu sledovat obšírný projev a složitou polemiku, je-li téma dosti známé a mluvčí jasně vyjadřuje své záměry.
B2	Dokážu pochopit podstatné body přednášek, pojednání a dalších typů prezentací, které vyjadřují složité myšlenky a užívají složitý jazyk.
B2	Rozumím oznámením a vzkazům pojednávajícím o konkrétních i abstraktních záležitostech pronášených standardní mluvou v normálním tempu.
B2	Rozumím většině rozhlasových dokumentárních pořadů a většině ostatních nahraných či vysílaných audiomateriálů ve standardním jazyce, poznám náladu mluvčího, tón jeho řeči atd.
B2	Rozumím většině televizních zpráv a programů o současném dění, například dokumentárním pořadům, živým rozhovorům, „talk show“, dramatickým hrám a většině filmů ve standardním jazyce.
B2	Dokážu sledovat přednášku související s mým oborem, je-li její prezentace zřetelná.
C1	Dokážu sledovat živou konverzaci mezi rodilými mluvčími.
C1	Rozumím tolik, že mohu sledovat obšírnou řeč na abstraktní složité téma nesouvisející s mým oborem, ačkoliv si příležitostně potřebuji ověřit některé podrobnosti, obzvláště jedná-li se o méně běžný přízvuk.
C1	Rozumím řadě idiomatických a hovorových výrazů a uvědomuji si stylistické rozdíly.
C1	Dokážu sledovat obšírný projev, i když nemá jasnou strukturu a vztahy mezi jednotlivými myšlenkami nejsou přímo vysloveny, pouze naznačeny.
C1	Dosti snadno chápu většinu přednášek, diskusí a polemik.
C1	Dokážu postřehnout specifickou informaci v nekvalitním veřejném hlášení/oznámení.
C1	Rozumím složitým technickým informacím, například návodům a upřesňujícím pokynům, které se týkají běžných výrobků a služeb.
C1	Rozumím nejrůznějším druhům audionahrávek, které mohou obsahovat i nestandardní jazyk, a dokážu vysledovat i takové podrobnosti jako nevyřčené postoje a vztahy mezi mluvčími.
C1	Dokážu sledovat filmy obsahující větší množství slangových a idiomatických výrazů.
C2	Dokážu sledovat odborné přednášky a prezentace, které obsahují větší množství hovorových a regionálních výrazů nebo neznámou terminologii.

Dokument C2 Souhrnné (stručné) stupnice pro sdělování výsledků testu v souboru DIALANG

Stupeň Refer. rámce	*ČTENÍ*
A1	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete (nebo ještě nedosahujete) úrovně **A1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět velmi jednoduchým větám, například na vývěskách, plakátech nebo v katalozích.
A2	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete úrovně **A2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží číst krátké jednoduché texty. Dokáží vyhledat konkrétní předvídatelné informace v jednoduchých každodenních materiálech, např. v inzerátech, prospektech, jídelních lístcích a jízdních řádech, a rozumí krátkým jednoduchým osobním dopisům.
B1	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete úrovně **B1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět textům, které obsahují slovní zásobu často užívanou v každodenním životě nebo která se vztahuje k jejich práci. Rozumí popisům událostí, pocitů a přání v osobních dopisech.
B2	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete úrovně **B2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět článkům a zprávám zabývajícím se současnými problémy, v nichž autoři zaujímají konkrétní postoje či stanoviska. Rozumí většině povídek a populárních románů.
C1	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete úrovně **C1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět dlouhým složitým textům, faktografickým i beletristickým, a jsou schopni ocenit rozdíly v jejich stylu. Rozumí odborným článkům a delším technickým instrukcím, a to i tehdy, nevztahují-li se k jejich oboru.
C2	Výsledky vašeho testu naznačují, že ve čtení dosahujete úrovně **C2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží snadno číst téměř všechny typy písemného projevu, včetně abstraktních textů náročných svou stavbou i jazykem, jako jsou např. příručky, odborné články a krásná literatura.

Stupeň Refer. rámce	*PSANÍ*
A1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete (nebo ještě nedosahujete) úrovně **A1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží napsat stručný jednoduchý text na pohlednici, např. pozdrav z dovolené. Umí vyplnit formuláře obsahující osobní údaje, např. jméno, národnost a adresu při přihlašování v hotelu.
A2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete úrovně **A2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží napsat krátké jednoduché poznámky a zprávy týkající se jejich základních potřeb. Umí napsat velmi jednoduchý osobní dopis, např. poděkování.
B1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete úrovně **B1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží psát jednoduché souvislé texty na témata, která dobře znají nebo která je osobně zajímají. Umí psát osobní dopisy popisující zážitky a dojmy.
B2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete úrovně **B2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží psát srozumitelné podrobné texty na širokou škálu témat, která souvisejí s jejich zájmy. Umí napsat pojednání nebo zprávu, předávat informace, obhajovat nebo vyvracet určitý názor. V dopise dovedou zdůraznit, čím jsou pro ně události a zážitky osobně důležité.
C1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete úrovně **C1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni se dokáží jasně vyjadřovat, dobře uspořádat text a podrobně vysvětlit svá stanoviska. Umí psát podrobné dopisy, pojednání nebo zprávy o složitých tématech a zdůraznit to, co považují za nejdůležitější. Umí zvolit styl textu podle toho, jakému typu čtenáře je určen.
C2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v psaní dosahujete úrovně **C2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží napsat jasný plynulý text vhodným stylem. Umí psát složité dopisy, zprávy nebo články a vystavět text logicky tak, aby pomáhal čtenáři všimnout si důležitých bodů a zapamatovat si je. Umí psát resumé a recenze odborných nebo literárních textů.

Stupeň Refer. rámce	*POSLECH*
A1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete (nebo ještě nedosahujete) úrovně **A1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět zcela základním frázím týkajícím se jejich osoby, rodiny a bezprostředního konkrétního okolí, pokud lidé hovoří pomalu a zřetelně.
A2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete úrovně **A2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět frázím a nejběžnější slovní zásobě vztahující se k oblastem, které se jich bezprostředně týkají, např. základní osobní a rodinné informace, nakupování, místopis a zaměstnání. Dokáží pochopit smysl krátkých a jasných jednoduchých zpráv a hlášení.
B1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete úrovně **B1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět hlavním myšlenkám proneseným spisovným jazykem o běžných tématech, se kterými se setkávají v práci, ve škole, ve volném čase atd. Rozumí smyslu mnoha rozhlasových a televizních programů týkajících se současných událostí nebo témat souvisejících s oblastmi jejich osobního či pracovního zájmu, je-li řeč poměrně pomalá a zřetelná.
B2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete úrovně **B2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět delším promluvám a přednáškám a dokáží sledovat i složitou výměnu názorů, pokud téma dostatečně znají. Rozumí většině televizních zpráv a programů týkajících se aktuálních témat.
C1	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete úrovně **C1** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží porozumět delším promluvám, i když nemají jasnou stavbu a vztahy jsou vyjádřeny pouze v náznacích. Bez větší námahy rozumí televizním programům a filmům.
C2	Výsledky vašeho testu naznačují, že v poslechu dosahujete úrovně **C2** stupnice Rady Evropy. Lidé na této úrovni dokáží bez potíží porozumět jakémukoli druhu mluveného projevu, živého či vysílaného. Pokud mají trochu času zvyknout si na specifické rysy výslovnosti rodilého mluvčího, nemají potíže porozumět mu ani tehdy, mluví-li rychle.

Dokument C3 Rozšířené popisné stupnice v souboru DIALANG pro zpětnovazební informaci s poradní funkcí

ČTENÍ			
	A1	**A2**	**B1**
Kterým typům textu rozumím	Velmi krátkým jednoduchým textům, hlavně krátkým jednoduchým popisům, zvláště ilustrovaným. Krátkým jednoduše psaným pokynům, krátkým jednoduchým textům na pohlednicích a jednoduchým nápisům.	Textům pojednávajícím o známých konkrétních záležitostech. Krátkým jednoduchým textům, například rutinním osobním a obchodním dopisům a faxům, většině běžných nápisů a oznámení, Zlatým stránkám, inzerátům a reklamám.	Nekomplikovaným konkrétním textům, které se týkají oblastí mých zájmů. Běžným textům, např. dopisům, brožurám a krátkým oficiálním dokumentům. Nekomplikovaným novinovým článkům na známé téma a popisům událostí. Jasně psaným polemickým textům. Osobním dopisům popisujícím pocity a přání. Jasně psaným přímočarým návodům na použití určitého přístroje.
Čemu rozumím	Známým jménům, slovům, základním frázím.	Rozumím krátkým jednoduchým textům. Vyhledám určitou informaci v jednoduchém běžném písemném materiálu.	Rozumím nekomplikovanému konkrétnímu vyjadřování. Jasně psané obecné polemice (ne však nutně všem detailům). Přímočarým pokynům. Vyhledám potřebnou obecnou informace v běžném písemném materiálu. Najdu určitou informaci v jednom delším nebo v několika kratších textech.
Podmínky a omezení	Čtení postupuje po jednotlivých frázích, některé pasáže textu je nutné číst opakovaně.	Texty obsahují převážně běžné každodenní výrazy a výrazy související s mým zaměstnáním.	Schopnost rozpoznat hlavní závěry a sledovat polemiku je omezena na nekomplikované texty.

ČTENÍ (pokračování)		
B2	**C1**	**C2**
Korespondenci související s mými zájmy. Delším textům včetně odborných článků mimo můj obor a vysoce odborným textům v mém oboru. Článkům a zprávám o současných problémech, v nichž jsou vyjádřena určitá stanoviska.	Nejrůznějším dlouhým složitým textům ze společenského, odborného nebo akademického života. Složitým instrukcím, které se týkají nového neznámého stroje nebo postupu mimo můj obor.	Nejrůznějším dlouhým a složitým textům, prakticky všem formám psaného jazyka. Abstraktním, složitě strukturovaným a vysoce hovorovým literárním a neliterárním textům.
Porozumění textu umožňuje rozsáhlá pasivní slovní zásoba, obtíže způsobují méně běžné fráze, idiomy a terminologie. Rozumím podstatnému významu korespondence v mém oboru a odborným článkům mimo něj (se slovníkem). Vyhledám informace, myšlenky a názory ve vysoce odborných textech z mého oboru. Najdu v dlouhých textech podstatné detaily.	Pochopím jemné detaily včetně postojů a názorů, které nejsou přímo vyjádřeny. Do nejmenších podrobností rozumím složitým textům včetně prezentovaných postojů a názorů (viz podmínky a omezení).	Stylistickým a významovým nuancím, explicitně i implicitně vyjádřeným.
Minimální omezení co do typu a obsahu textu. Různé typy textu čtu různě rychle a různým způsobem podle typu textu a účelu čtení. U odbornějších a méně běžných textů potřebuji slovník.	Detailní porozumění obtížnému textu závisí na možnosti vracet se k obtížným pasážím. Příležitostné použití slovníku.	Minimální omezení – schopnost chápat a interpretovat prakticky všechny formy psaného jazyka. Případná neznalost velmi archaických slov a frází zřídka naruší porozumění.

PSANÍ			
	A1	**A2**	**B1**
Které typy textů umím psát	Velmi krátké písemné útvary: izolovaná slova a velmi krátké základní věty. Např. jednoduché vzkazy, poznámky, vyplňování formulářů, psaní pohlednic.	Obvykle krátké, jednoduché písemné útvary. Např. jednoduché osobní dopisy, pohlednice, vzkazy, poznámky, vyplňování formulářů.	Souvislé srozumitelné texty, v nichž jsou jednotlivé prvky správně propojeny.
Co umím napsat	Číslovky a datum, své jméno, národnost, adresu a další podrobnosti, které se vpisují do jednoduchých formulářů při cestování. Krátké jednoduché věty spojené spojkami „a“ a „pak“.	Texty většinou popisují momentální potřeby, osobní události, známá místa, koníčky, práci atd. Obvykle se skládají z krátkých základních vět. Umím používat nejběžnější spojovací výrazy (a, ale, protože), s jejichž pomocí dokážu napsat příběh nebo v bodech popsat určitou věc.	Umím písemně zprostředkovat jednoduché informace přátelům, řemeslníkům atd., kteří figurují v mém běžném životě. Umím srozumitelně předat nekomplikovaná sdělení. Umím oznámit zprávu, vyjádřit svůj názor na abstraktní nebo kulturní téma, např. na film, hudbu atd. Dosti podrobně dokážu popsat zážitky, pocity a události.
Podmínky a omezení	Nejedná-li se o nejběžnější slova a výrazy, je nutné použít slovník.	Texty se týkají pouze běžných rutinních záležitostí. Napsat souvislý, logicky provázaný text, je obtížné.	Psaní se může omezovat na známější a běžnější textové útvary, např. na popis věci nebo sledu činností. Napsat např. polemický text nebo pojednat sporné otázky, může být obtížné.

PSANÍ (pokračování)		
B2	**C1**	**C2**
Nejrůznější typy textů.	Nejrůznější typy textů. Umím se vyjádřit jasně a přesně, jazykové prostředky využívám efektivně a pružně.	Nejrůznější typy textů. Umím přesně vyjádřit jemnější významové odstíny. Umím psát přesvědčivě.
Umím efektivně sdělit zprávu, vyjádřit názor a reagovat na zprávy a názory jiných. Ovládám nejrůznější spojovací výrazy, s jejichž pomocí jasně vyjadřuji vztahy mezi myšlenkami. Pravopis a interpunkce jsou poměrně správné.	Umím napsat jasný, hladce plynoucí a správně strukturovaný text, který dokazuje zvládnutí organizačních prostředků textu, spojovacích výrazů a prostředků textové soudržnosti. Umím přesně odstupňovat názory a tvrzení, např. co se týče jistoty/nejistoty, víry/pochybnosti a pravděpodobnosti. Rozvržení a členění textu a interpunkce jsou konzistentní a podtrhují srozumitelnost textu. Pravopis je až na příležitostná opomenutí správný.	Umím napsat logicky souvislý a soudržný text a plně a patřičně využívat nejrůznějších prostředků organizace textu a prostředků textové soudržnosti. Píšu bez pravopisných chyb.
Vyjádřit nuance při zaujímání stanoviska nebo při sdělování pocitů či zážitků bývá obvykle obtížné.	Vyjádřit nuance při zaujímání stanoviska nebo při sdělování zážitků může být obtížné.	Kromě příležitostných odborných termínů z neznámého oboru není třeba používat slovník.

POSLECH			
	A1	**A2**	**B1**
Kterým typům textu rozumím	Velmi jednoduchým frázím o mé osobě, mých známých a věcech v mém okolí. Otázkám, instrukcím, pokynům. Příklady: běžné výrazy, otázky, pokyny, stručný a jednoduchý popis cesty.	Jednoduchým frázím a výrazům o věcech, které jsou pro mě důležité. Jednoduchým běžným rozhovorům a diskusím. Běžným záležitostem v médiích. Příklady: vzkazy, rutinní slovní výměny, popis cesty, televizní a rozhlasové zprávy.	Řeči o běžných záležitostech a informacím konkrétního charakteru. Běžným rozhovorům a diskusím. Programům v médiích a filmům. Příklady: operační pokyny, krátké přednášky a projevy.
Čemu rozumím	Jménům a jednoduchým slovům. Obecnému smyslu. Rozumím tolik, že dokážu: poskytnout osobní informace, sledovat pokyny.	Běžné všední řeči. Jednoduchým běžným rozhovorům a diskusím. Hlavním myšlenkám. Rozumím tolik, že dokážu průběžně reagovat.	Odhadnu význam některých neznámých slov. Rozumím celkovému smyslu i specifickým podrobnostem.
Podmínky a omezení	Řeč musí být jasná, pomalá a pečlivě vyslovovaná. Mluvčí musí být vstřícný.	Řeč musí být jasná a pomalá. Potřebuji pomoc vstřícného mluvčího nebo obrazového doprovodu. Někdy musím požádat o zopakování nebo přeformulování.	Řeč musí být jasná a standardní. Potřebuji pomoc vizuálních materiálů a podnětů. Někdy musím požádat o zopakování určitého slova nebo fráze.

POSLECH (pokračování)		
B2	**C1**	**C2**
Všem běžným typům mluveného projevu. Přednáškám. Programům v médiích a filmům. Příklady: technické diskuse, zprávy, živá interview.	Libovolnému mluvenému projevu. Přednáškám, diskusím a debatám. Veřejným hlášením. Složitým technickým informacím. Audionahrávkám a filmům. Příklady: rozhovory rodilých mluvčích.	Jakékoliv mluvené řeči, živé i vysílané. Odborným přednáškám a prezentacím.
Hlavním myšlenkám i specifickým informacím. Složitým myšlenkám a složitému vyjadřování. Názorům a postojům mluvčího.	Dokážu se aktivně účastnit rozhovorů. Rozumím abstraktním a složitým tématům, nevyřčeným postojům a vztahům mezi mluvčími.	Naprosto bez problémů rozumím celku i podrobnostem.
Rozumím standardní řeči a určitým idiomatickým výrazům, a to i v poněkud hlučném prostředí.	Jedná-li se o neznámý přízvuk, příležitostně si potřebuji ověřit podrobnosti.	Žádné, mám-li čas přivyknout něčemu, s čím jsem se dosud nesetkal.